

”There is no law beyond do what thou wilt. This means that each of us stars is to move on our true orbit, as marked out by the nature of our position, the law of growth, the impulse of our past experiences.”
- Aleister Crowley, The book of the law

Den fallande kroppen

Kandidatarbete Keramikkonst
av Martin Andersson
HDK, Göteborgs universitet

Examinator: Mia E Göransson
Opponent: Gustaf Nordenskiöld
Handledare: Marie Beckman

Inledning s.4

Bakgrund s.4

Utförande s.5

Första skulpturen s.7

Andra skulpturen s.8

Tredje skulpturen s.10

Fjärde skulpturen s.12

Småskulpturer s.13

Resultat s.14

Första skulpturen s.14

Andra skulpturen s.16

Tredje skulpturen s.18

Småskulpturer s.20

Litterära referenser s.21

Vidare läsning s.21

Inledning

Vi rör oss omkring på en planet som kretsar kring en stjärna som i sin tur kretsar kring ett galaxcenter långt ute i dess periferi. Galaxen är också i rörelse, dragen av all närliggande materia och i praktiken varenda ansamling energi som existerar i kosmos.

Vi sitter i samma ställning, på en oändlig resa genom rymden, osynligt ihopkopplade. Ett oändligt fall styrt av rumstidens krökning.

Arbetet är en gestaltning av reflektioner kring hur de taktila och visuella sinnen interagerar och knyter in i lokalsinnet för att skapa en uppfattning av kroppens position i rummet.

Kan upplevelsen av kroppens position i ett rum, en stad, ett land skiftas till en upplevelse av kroppens position i ett solsystem, en galax, ett universum? Är detta över vår förmåga som människor, eller har det kanske till och med varit normen någon gång under historien?

Bakgrund

Enda sen barnsben har mitt lokalsinne varit starkt. Har alltid vetat var jag står i förhållande till platser och riktningar. Det har blivit en sådan självklarhet att den enda gången jag märker av lokalsinnet i kroppen är under utforskning av nya platser och vid ihopkopplandet av två platser genom genvägar. Då jobbar det på frenetiskt för att finna sig tillrätta och när platsen som utforskas tydligt kan kopplas ihop med den redan upptäckta världen så känns min kropp som en kompassnål som svänger runt och stannar i en viss riktning, för all framtid låst i den positionen. Platsen blir för alltid förändrad, kompletterad med osynliga riktningar som dränerar den från sin mystiska kraft, upptäckarglädjen har stillats och platsens nästan oändligt potentiella energi går förlorad i och med att den blir utforskad, kartlagd och inkorporerad i det befintliga universum. Ett lugn infinner sig, äventyret är över och platsen blir som en gammal vän, del av mig på något sätt. Upptäckarglädjen söker vidare efter nya platser att utforska.

I skulpturerna söker jag efter den känslan av utforskning, i arbete och resultat. Att de ska kännas som kartor eller representationer av sig själva som vill bli utforskade och upptäckta.

Under hela min tid på HDK har jag influerats mycket i mina tankegångar av mediefilosofen Marshall McLuhan. Speciellt hans paradverk *Understanding media*, där han analyserar hur introduktionen av ny teknik och media som agerar som förlängningar av våra olika sinnen, strukturerar om samhällen och proportioner mellan dess invånares sinnen. Och hur dessa nya proportioner omedvetet formar våra mentala mönster och upplevelsen av vår omgivning.

Han menar att det fonetiska alfabetets abstrahering, där bokstäver och ljud helt kopplas bort från någon symbolisk mening av vad de beskriver, i boktryckarkonstens homogenisering har lagt om våra sinnen från att uppleva vår omgivning med hela vårt sensorium till att läsa vår omgivning visuellt i linjära mönster. Då de förstärker ögats roll till en nivå som ligger högt över de andra sinnen och tränar det att söka information i endimensionella sekvenser som textrader på en boksida. Innan introduktionen i vår civilisation av dessa teknologier levde människor med en annan balans mellan sinnen, där hörsel och taktilitet hade en större roll. Mitt intresse för hans teorier väcks här av tankar på att genom det taktila arbetet med skulpturerna återställa mina sinnen till en mer ursprunglig nivå och på så sätt förändra eller förstärka mitt lokalsinne och uppleva min plats i kosmos som den primitive människan gjorde.

Marshall McLuhan skriver i sin bok *the medium is the message* om hur preliterära människors rumsuppfattning skilde sig från vår: "Before writing was invented, man lived in acoustic space: boundless, directionless, horizonless, in the dark of the mind, in the world of emotion..."

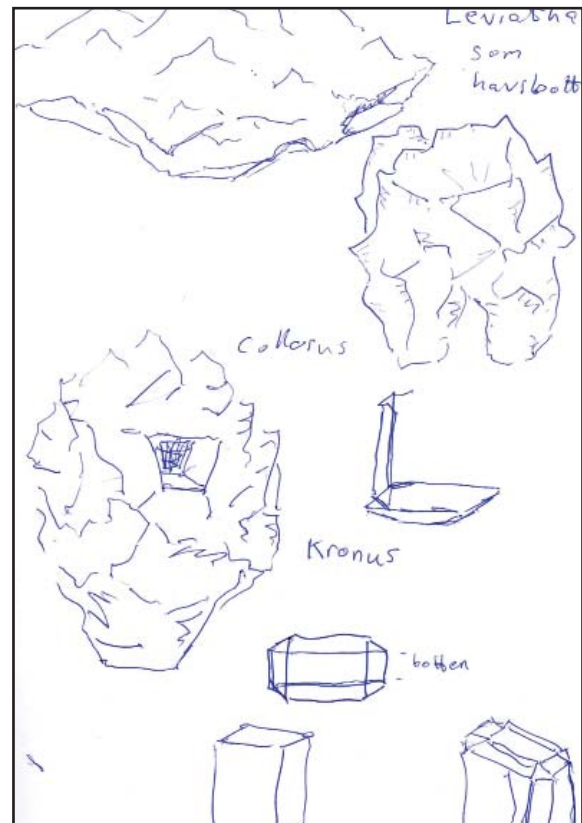
Utförande

Mitt projekt började som ett ugnsbygge, där jag hade en idé om att konstruera en vedeldad tvåkammarmarugn med parallella kammare istället för sekventiella. Tanken var att båda skulle fungera som en liten anagama och att den ena skulle brännas med salt.

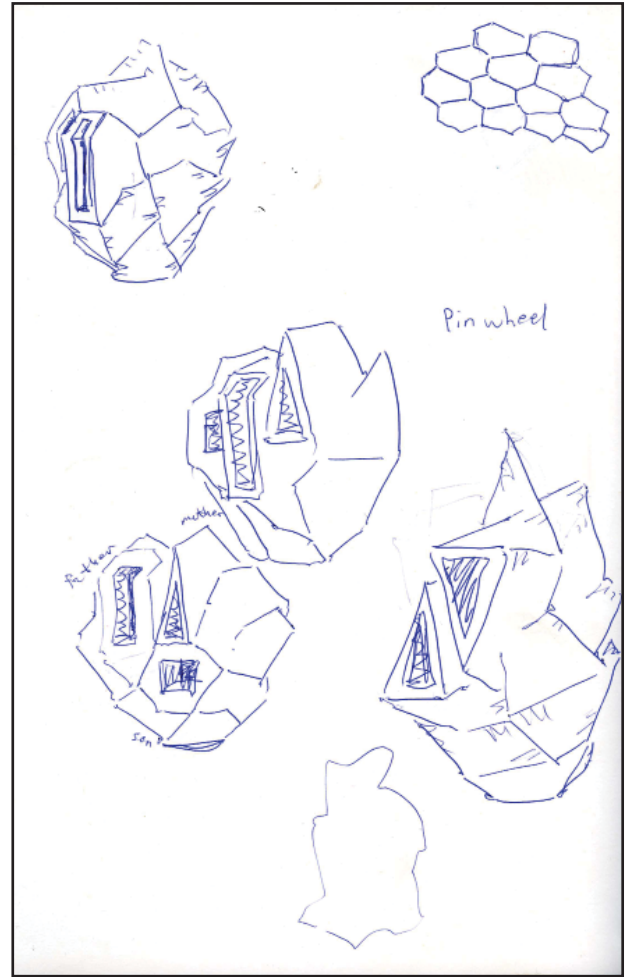
När vi började med kandidatarbetet så hade keramikertorna och tvåorna en kurs i ringling i stora format, en kurs som jag själv hade i ettan. Deras pjäser och arbetsenergi var så inspirerande att jag tog upp ringling igen för första gången sen den kursen och började jobba på skulpturer till att fylla ugnen med när den väl var klar, då provbränningar av ugnen också ingick i originalplanen.

Under arbetet så gled tankarna mer och mer från ugnsbygge och in i skulpterandet. Problemet med ugnsbbygget var att allt redan var planerat och var bara att utföra, det utforskande arbetet kom inte förrän i slutet av processen då den skulle provbrännas. I ringlingen var det bara utforskning och detta drev på till fortsatt arbete och engagemang, istället för att bara använda upp massor av energi som murningen av ugnen gjorde.

En stor del av mitt arbete är skissande på papper, kanske blir en av tjugo idéer utvecklade i tre dimensioner. Jag använder mest tjockare tuschpennor då jag tycker att det ger extra dimensionalitet till skisserna i och med att tjockleken på linjen ändras när pennan byter riktning på pappret. Det är ett verktyg för att utveckla skulpturidéer eller abstrakta tankar innan leran kommer in i processen. Skisserna inspirerades mycket av mänsklig historia och mytologi. Ofta abstraktioner av olika mytiska väsen, så som det sumeriska sjöodjuret Tiamat som representerar urkaoset, historiska platser eller saker som betytt mycket för civilisationens framsteg som kolossen på Rhodos eller Columbus skepp Santa Maria. Eller miniatyrvärldar så som städer eller bergsbosättningar som skulle kunna utforskas. Skisser av Tiamat följde efter abstrakta teckningar av andra vattenlevande djur då jag var inne på funderingar om hur rummet i vatten måste uppfattas mycket mer i tre dimensioner än på land. Hur detta lokalsinne var kopplat till de taktila intrycken som vattnet ger på dessa varelsers hela kroppar. Och hur vattnets bärande förmåga minskar gravitationens betydelse. I detta arbete är skissernas nackdel avsaknad av taktil information, som mest kan de ge en startpunkt för tredimensionellt arbete.

Skisser av vattenlevande djur och kolosser.

Tidiga skisser av skulpturer.

I arbetet hamnade jag i ett medvetandetillstånd som jag bara har uppnått i drejandet innan, mitt vanligaste sätt att arbeta, ett tillstånd där taktil information från fingertopparna växer i inflytande som verklighetsskapare på bekostnad av visuell information. Den informationen ligger mer till grund för de val som gjorts i form än det visuella intrycket av verket.

Ju längre arbetsdagar jag jobbade desto djupare blev förändringen, det ökade flödet av information från händerna höjde fokus på hela min kropp som ett objekt i rummet, ibland till en punkt då jag kände att jag betraktade hela min omgivning, inklusive min kropp, utifrån mig själv. Uppfattningen av rymden omkring mig vandrade mot att vara en upplevelse som kändes i hela kroppen, mer likt lokalsinne än en bedömning av avstånd och form visuellt.

Samtidigt infann sig en känsla av lätthet, som om gravitationen inte var lika stark. Ändringen fick mig att verkligen uppfatta den som en kraft som verkar på mig och orienterar mig på ett visst sätt. Självklara riktningar som upp och ner var inte längre bestämda utan mer provisoriska lösningar, öppna för omtolkning om det skulle passa bättre för stunden.

Innan har lokalsinnet mest kopplat samman platser på en välvd planetär yta men nu känns det som att jag börjar bryta med den ytan och uppleva min plats som en fallande kropp genom universum. För alltid i centrum och i periferin, som varenda punkt på en för evigt expanderande cirkel.

Kan jag med skulpturerna förmedla visuellt de upplevelser det taktilla arbete frambringar i mig, kan de frambringa tankar om ens kropps position i universum?

Måhända är ett sätt att bryta ner det visuella läsandet av skulpturen genom att gömma partier så att betraktaren måste aktivera kroppen i större utsträckning för att undersöka och förstå hur det sitter ihop. Gå runt den, böja sig och byta perspektiv eller känna med händerna.

Första skulpturen, Flerfamiljshus för den primitive.

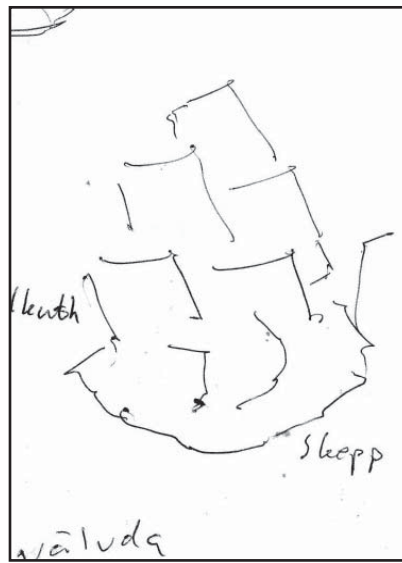
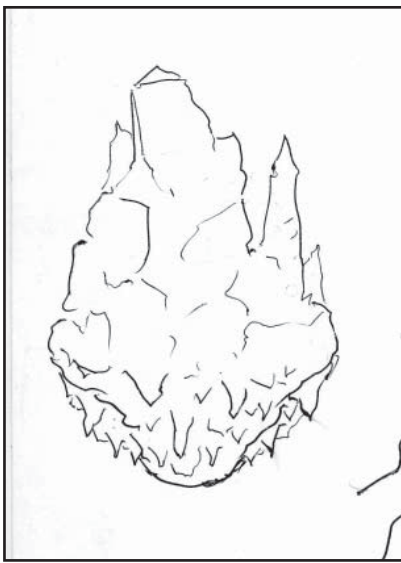
Basen var en drejad skål som bankades till med klubba för att gå från rund till en kantig form successivt. Början i drejningen var för att få upp en höjd snabbt och påskynda arbetet. Därefter ringlades formen i en kubistisk stil med plana ytor och raka linjer som kombinerades med fyrkantiga hål som sträckte sig mot insidan. Dessa hål inkluderades för att skapa en dialog mellan utsidan och insidan och förhöja associationer till arkitektur som är den civiliserade människans huvudfokus när det kommer till rumslighet. Väggar byggdes inåt från hålens kanter så att de inte bara var öppningar utan mer gångar in i skulpturen.

När ingångarna skulpterades så började jag med tanken på moderna byggnader men när jag gick inåt så blev känslan mer som huggen i sten, som ytterst primitiv arkitektur. Och den känslan följde med i hela skulpturen så att den blev som en kombination av en byggnad och en klippta. Vinklarna och vändningarna var svåra att följa och planera medvetet och här kändes det som att jag gick på autopilot. Alla beslut gjordes i stunden och det fanns ingen ursprunglig idé eller något skissunderlag.

Slarv i byggandet och torkningen resulterade i två sprickor, en från för snabb torkning och en från att för mycket lera skrapats bort i ringlingsfogen.

Olika vinklar av skulpturen.

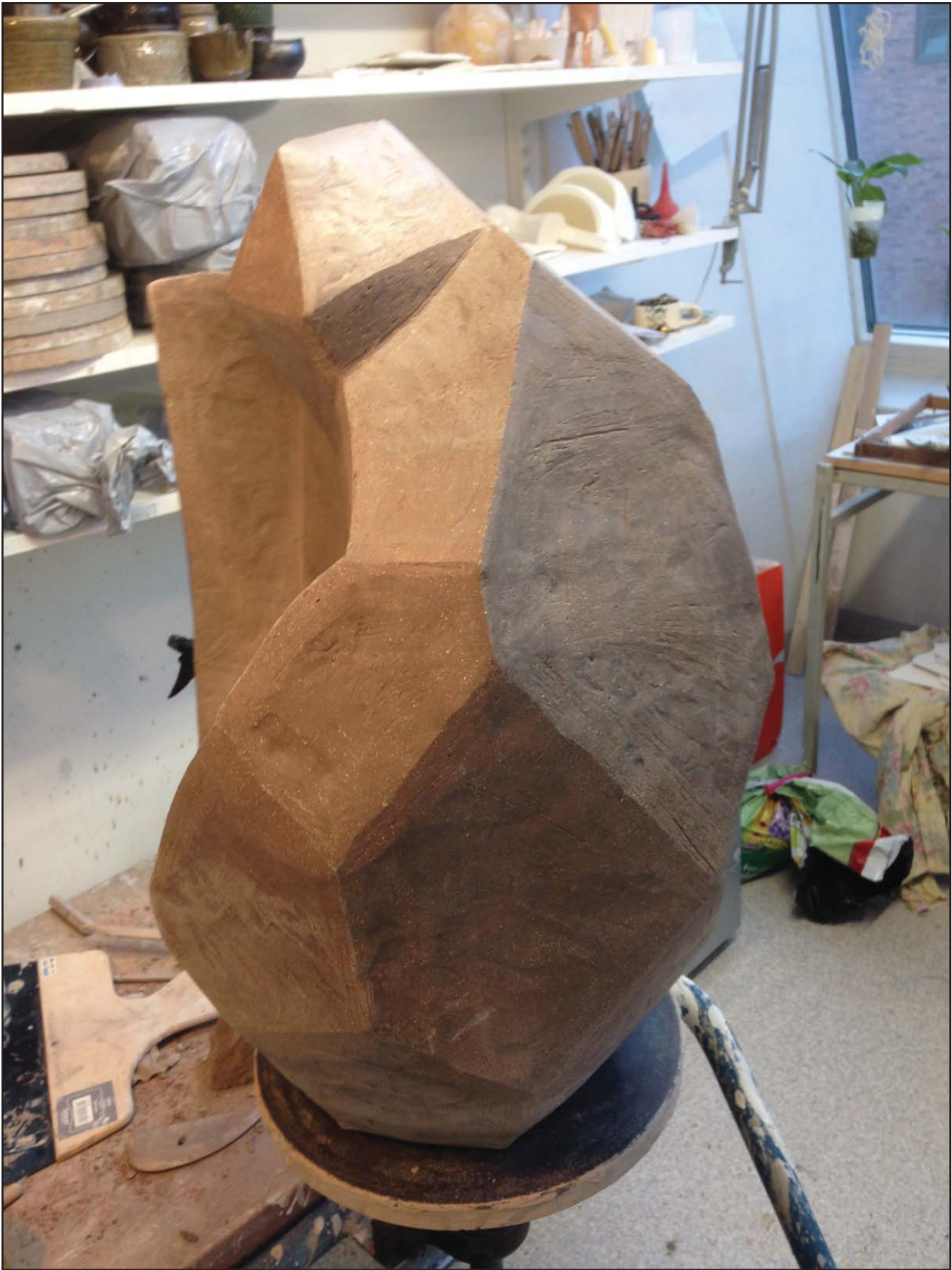
Skisser av slutna objekt.

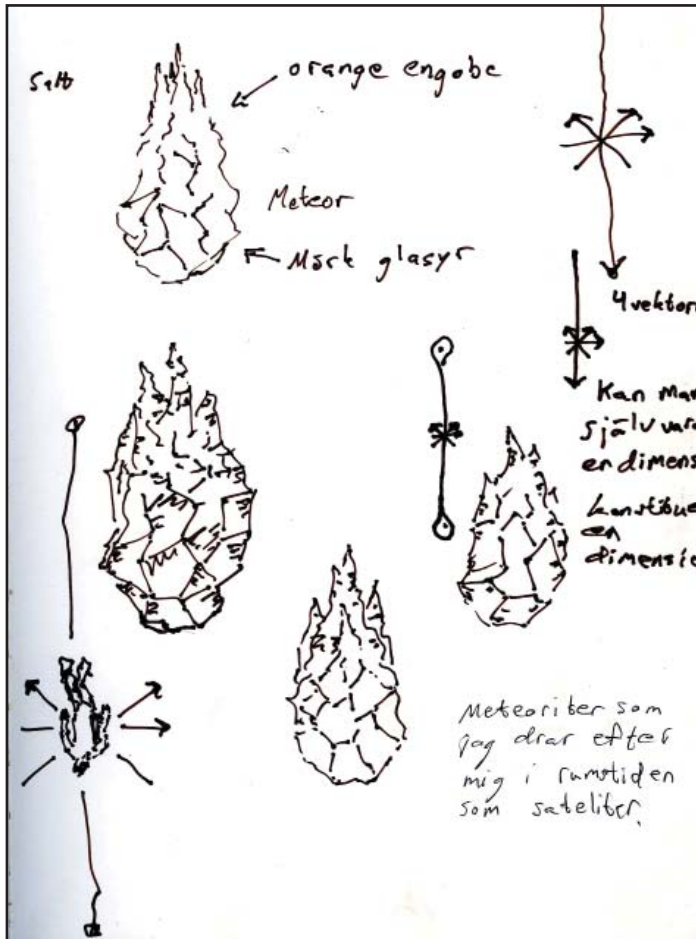
Andra skulpturen, Marduk.

Här ville jag fokusera på den yttre formen mer och valde då att inte ha några hål, så att det blev ett helt slutet objekt. Effekten blev en mycket mer figurlik skulptur, mer en person än en byggnad. Nu kändes det att jag började få en del kontroll över processen. Till skillnad från den första skulpturen där alla beslut var i stunden, så kunde jag efter halva byggtiden ana vart den här skulle ta vägen. En begränsande faktor för skulpturen var att den byggdes i återvunnen lera som det bara fanns en liten mängd av, ungefär tio kilo. Detta tvingade mig till att sluta den tidigare än jag hade tänkt och resulterade i ett mer platt avslut än den första vars topp är riktad i vassa vinklar uppåt. Detta bidrog också till upplevelsen av en figur om än en någon kutryggig sådan.

Formen har mindre abrupta riktningsändringar än den första. Detta beror på att framförhållning och planering premierades framför tvära kast i formen då jag nu ville ta kontroll över processen till större grad.

Då jag här sökte efter mer kontroll i form och på grund av skisser av mytiska väsen fick skulpturen namnet Marduk som är guden som förknippas med ordning i antika Sumerien. Marduk besegrade Tiamat, kaosguden som representerar den kvinnliga skaparkraften och använde hennes kropp för att skapa världen och vintergatan. Rör mig i teman nu framåt i den mänskliga historien, från de tidigaste permanenta bosättningarna i den förra skulpturen till uppkomsten av organiserad religion.

Skisser av meteoriter och personliga koordinatsystem.

Explosionsskulptur från bygga stort.

Tredje skulpturen, Grottan.

Nu ville jag gå tillbaka till hålen men göra det på ett nytt sätt. Genom att på toppen av skulpturen arbeta med liknande former och strukturer som jag gjorde under bygga stort kursen i ettan, så blev öppningen mer grottlig, och fick verkligen fram den mörka mystiken och upptäckarglädjen jag letat efter. I den kursen var målet att bygga en explosion, eller mer konkret ett expanderande rökmoln med startpunkt och riktning. Det som jag inkorporerade var ytan där det skulle finnas tydliga riktningar men inga raka linjer eller plana ytor. Ett mer kaotiskt uttryck som påminner om oarbetad sten. I denna skulptur lämnar jag den mänskliga historien helt och beger mig ut i rymden. Skisserna som ligger till grund för den är av kometer som har ritats i samband med tankar om den mänskliga färden genom rymden som en parallell till kometernas historia.

Vid övergången till den kaotiska toppen så fastnade jag lite, jag var inte riktigt säker på hur övergången skulle se ut och hur långt öppningen skulle sträcka sig. Ett försök att lägga den på sidan för att skaka om uppfattningarna och byta perspektiv visade sig vara bra. Nu tog den verkligen an en komets uttryck då det kändes mer som att den var på väg någonstans och den fick en tydlig riktning som var lättare att följa för fortsatt skulptering.

Att byta perspektiv och lägga den ner upprepades sedan flera gånger under det fortsatta bygget för att verkligen få rätt kometkänsla på den. Då den redan var signerad i botten och ett litet lufthål hade gjorts i förebyggande syfte, såvida det inte skulle bli några fler öppningar, så blev den inte lika snygg liggande, då undersidan var alldeles för tydligt markerad.

Förändrat perspektiv av tredje skulpturen.

Innan den las omkull.

Fjärde skulpturen, Ölandsledningarna.

Idén till skulpturen uppstod när jag besökte min sommarstuga på Öland. Öland är en väldigt starkt orienterad plats i och med att den är avlång och ligger i nordsydlig riktning, nästan som en kompassnål parallellt med fastlandet. Ölänningar använder ofta vädersträcken istället för höger och vänster, det är inte ovanligt att vid till exempel en kaffebjudning bli bedd att ta en kaka från öster på fatet.

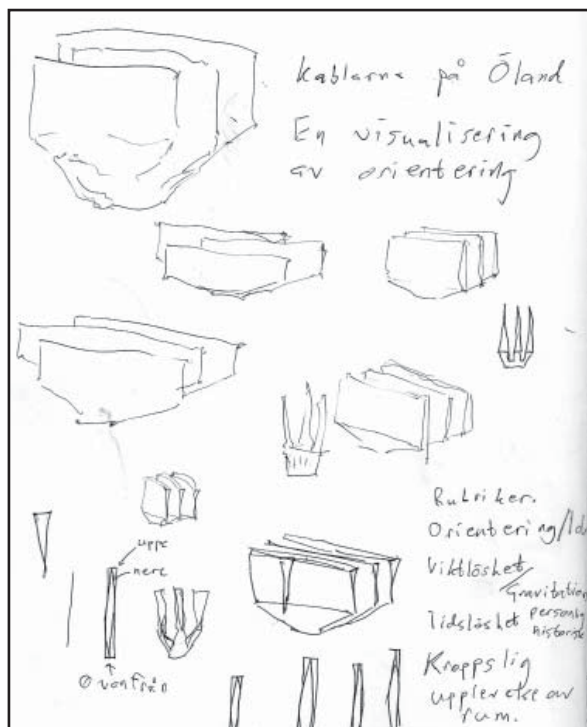
Utanför stugan så går det telefonledningar från söder till norr och då ön är så platt så är det fin sikt någon kilometer utmed dessa ledningar och det skapar en väldigt enkelt och stark känsla av orientering, speciellt då deras riktning speglas i kalmarsunds kustlinje.

Jag känner mig inkopplad, och medveten om min kropp i ett större sammanhang när jag står under dem. Dessa känslor ville jag uttrycka med skulpturen som var en abstrahering av ledningarnas parallella utsträckning i kombination med former från deras infästning längst upp på stolpen.

Tyvärr så avstannade arbetet med den här skulpturen på grund av brist på en specifik lera. När lerleveransen väl kom så fanns det inte längre tid att bygga klart den då bränningar och rapportskrivande prioriterades.

Vy under telefonledningarna på Öland.

Konceptskisser till fjärde skulpturen.

Den påbörjade fjärde skulpturen. Skulle bli tre parallella ihåliga flak.

Småskulpturer, undersökning

Tre mindre skulpturer med drejade baser byggdes inför anagamabränningen, de var tänkta som en mindre studie i yta, en var helt kubistisk, en helt kaotisk och en som kombinerar de båda stilarna.

Resultat

Första skulpturen.

Brändes i ugnen Elinor på Nääs, en snabb vedeldad ugn. Fick fin färg men jättemycket kylsprickor, har haft samma problem förut med denna lera, en orange stengods, när den bränts i reduktion. En skål i ugnen, i samma lera sprack helt och hållet.

En sak som kan ha bidragit till sprickorna var att jag fyllde skulpturen upp till första hålet med träkol innan bränning. Som ett experiment, för att se om det blev mer lokal reduktion, resultat visar på mycket lite. Troligtvis har det varit mycket reduktion i ugnen redan, då det fanns kvar kolbitar i botten som inte hade antänts vilket tyder på en brist på syre.

Detta kan ha försvagat leran på någon sätt men då torde sprickorna vara koncentrerade i botten av skulpturen inte spridda som det var nu, över hela.

Färgen passade bra till de grottor huggna i sandsten som jag såg framför mig under byggnationen och skissarbetet.

De raka linjerna och platta fälten stimulerar till att bilda en uppfattning om skulpturens form och rumslighet och åtkomsten av insidan ger känslan av en upptäcktsfärd, som att något ligger gömt däri. Känslan av att det är en återgivning eller modell av en plats är stark och skalan på objektet känns monumentalt. Som om en människa skulle vara en tvärhand hög i förhållande.

Andra skulpturen.

Brändes först i Elinorugnen med två glasyrer och sedan igen i anagaman. Var fin efter första bränningen och blev bättre efter andra då de påmålade glasyrerna fick mer intressanta partier och djupare färger. Också de oglaserade partierna blev bättre då de blev varmt mörka istället för bara lite gråbruna. Här känns inte skalan alls lika påtaglig som i första och tredje skulpturen, det är mer en förminskning till en tredjedel än en hundradel som den första. I och med att skalan inte är lika monumental och att skulpturen tolkas som en person snarare än en plats eller byggnad så stimulerar den inte till tankar om betraktarens kropp i förhållande till den lika bra som de andra.

Tredje skulpturen.

Här känns det att övergången till det kaotiska partiet engagerar till utforskning. Uppe på toppen kände jag att genom att gömma vissa delar med olika toppar bjuder den in för att gå in på djupet med sinna. Även om jag är nöjd med den så blev övergången mellan områdena för abrupt. En mer succesiv övergång var planen från början så att det skulle beskriva en förvandling av det ena till det andra, att linjer gradvis skulle bytas mot kurvor och plana ytor mot buckliga.

Färgen blev glansig och mörk mycket fint, en del av mig ångrar att jag inte glaserade den på något sätt för att förstärka skillnaderna i områden, se bild nedan, eller kanske med glasyr på toppen istället för botten då det blev så varmt i ugnen att mycket smälte fast.

Öppningen krympte för mycket, innan bränning så kunde jag få in handen i den för att försöka förstå de partier som inte syns, efter bränningen så är det obekvämt.

I denna så har den monumentala skalan verkligen fått fäste, ännu mer än i den första. Kroppens storlek i förhållande känns som att den skulle kunna vara nästan försumbar om den stod framför grottmynningen i valet och kvalet om modet räcker till för att gå in.

Den påminner mig om René Magrittes målning slottet i Pyrenéerna som föreställer en borg på ett gigantiskt stenblock som svävar över havet.

Skiss av glaseringsförslag.

Småskulpturerna

Brända i anagaman, en med glasyr och två utan. Den vita leran tog upp askan i atmosfären väldigt bra och fick fina skiftningar från glasigt grått till torrt oranget. Den med grön glasyr stod längre bak och smälte ut bra men blev rätt så ointressant.

På det stora hela är jag nöjd med arbetet, det är svårt att säga om det har åstadkommit några stora förändringar i mitt lokalsinne och hur jag ser på min plats i universum. Återställningen från det jag upplevde under skulpterandets gång till vardagsmentalitet går snabbt om det inte uppehålls med kontinuerligt taktilt arbete. Återställningen i sig är dock fascinerande, den omställningen av sinnenas inbördes betydelse kanske är mer användbar än de olika sinnliga mentala stadierna i sig, då den synliggör förutfattade meningar och koncept som på så sätt måste utvärderas på nytt. Det är bara när man försöker hypnotisera sig själv som man märker att man redan var hypnotiserad.

Litterära referenser

Understanding Media av Marshall McLuhan utgiven 1964.

The Medium is the Message av Marshall McLuhan utgiven 1967.

The Book of the Law av Aleister Crowley utgiven 1925.

Vidare läsning

The Playboy interview med Marshall McLuhan. Kort intervju med Marshall McLuhan som fungerar som en bra introduktion till hans idéer.

The Fourth Dimension, bok av Rudolph Steiner om hur fyrdimensionella rum och objekt kan visualiseras.

